HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש״ס

א) לעיל כח., ב) פסחים עט., ג) [פסחים סו: סז.], ד) [לקמן לג.], ה) [לקמן ל:], ו) יומא לב:, ז) [שם לא:], ח) [לקמן מב.], ט) [שם מד.], י) [שם מה:], כ) בס״א: הו, ל) [ויקרא טז], מ) [שייך לדף כח:], נ) [וע״ע תוס׳ פסחים סו: ד״ה ואין], ס) [ירושלמי סוף פ״ק דר״ה],

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לַיָי: במדבר ט י

2. וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיָי לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחֻהוּ: ויקרא יט ה

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ואי מחלה על מחצה כרוב:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] רש״י ד״ה ואמר רב כהנא גרסינן. כאן הס״ד ואח״כ מה״ד הא דר״ל וכו׳ כצ״ל:

מוסף רש״י

רוב הנראה לעינים. כי זה יותר מזה (הפרדס עמ׳ קלג). **מאחר ששנינו רובו של אחד כמוהו.** ממילא שמעינן רוב שנים כשנים, למה שנינו בגלה רוב אחד בעוף כו׳ (יומא לב:). **ומירק אחר שחיטתו.** וגמר כהן אחר שחיטה, לפי שאין קבלת הדם כשירה אלא בכהן גדול וצריך למהר ולקבל (שם לא:). **על ידו.** בשבילו כמו (ב״מ לג.) קוצץ אדם על ידי עצמו, אי נמי על ידו לשון אחריו וסמוך לו, והרבה יש בספר עזרא (נחמיה ג) על ידו החזיק פלוני את החומה (שם).

שיטה מקובצת

א] דכתיב איש איש כי יהיה טמא לנפש איש ידחה לשני: ב] מכדי אעוף קאי ובו: ג] שחיטה לעוף קדשים המולק: ד] ברוב שנים שלא היה יכול לגמור ולמרק את השחיטה כולה: ה] ומירק כהן אחר את השחיטה הס״ד:

כדי שחיטה אחרת וגמרה שחיטתו כשרה ואי אמרת מחצה על מחצה כרוב איטרפא לה מי סברת בבהמה לא בעוף ממה נפשך אי מחצה על מחצה כרוב הא עביד ליה רובא אי מחצה על מחצה אינו כרוב לא עבד ולא כלום ת״ש [א]הרי שהיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו שחיטתו כשרה ואי אמרת מחצה על מחצה כרוב טרפה הויא אמר רבא [א]שאני לענין טרפה דבעינן רוב הנראה לעינים א״ל אביי ולא כל דכן הוא ומה טרפה דבמשהו מיטרפא היכא דבעינן רובא בעינן רוב הנראה לעינים שחיטה דעד דאיכא רובא לא מיתכשרא לא כ״ש דבעינן רוב הנראה לעינים אלא דכולי עלמא מחצה על מחצה אינו כרוב וכי איתמר דרב ודרב כהנא לענין פסח אתמר [ג]הרי שהיו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים רב אמר [ב]מחצה על מחצה כרוב ורב כהנא אמר מחצה על מחצה אינו כרוב והתם מ״ט דרב דכתיב [1]איש איש כי יהיה טמא לנפש [ג]איש נדחה ואין ציבור נדחין: רוב אחד בעוף: תנינא חדא זימנא רובו של אחד כמוהו (הכש פשח סימן) אמר רב הושעיא חדא בחולין [ד]וחדא בקדשים וצריכא דאי אשמועינן חולין התם הוא דסגי ליה ברובא משום דלאו לדם הוא צריך אבל קדשים דלדם הוא צריך אימא לא תיסגי ליה ברובא עד דאיכא כוליה ואי אשמועינן קדשים משום דלדם הוא צריך אבל חולין דלדם לא צריך אימא בפלגא סגי ליה קמ״ל הי בחולין והי בקדשים אמר רב כהנא מיסתברא רישא בחולין וסיפא בקדשים ממאי מדקתני השוחט ואי סלקא דעתך רישא בקדשים המולק מיבעי ליה אלא מאי סיפא בקדשים שחיטתו כשרה מליקתו כשרה מיבעי ליה הא ל״ק איידי דסליק מבהמה תנא נמי שחיטתו כשרה אלא רישא מכדי על עוף קאי אי ס״ד בקדשים המולק מיבעי ליה רב שימי בר אשי אמר רישא בחולין מהכא דקתני אחד בעוף ואי ס״ד בקדשים הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנים אלא מאי סיפא בקדשים רוב אחד בעוף הא איכא עולת העוף דבעי שני סימנין מאי רוב אחד רוב כל אחד ואחד ובדין הוא דליתני רוב שנים כיון דאיכא חטאת דסגי ליה בחד סימן מש״ה לא פסיקא ליה רב פפא אמר רישא בחולין מהכא דקתני רבי יהודה אומר עד שישחוט את הורידין ופליגי רבנן עליה אי אמרת בשלמא בחולין שפיר אלא אי אמרת בקדשים [ה]אמאי פליגי רבנן עליה [ד]הוא עצמו לדם הוא צריך רב אשי אמר סיפא בקדשים מהכא דקתני [ס]השוחט שני ראשין כאחד שחיטתו כשרה השוחט דיעבד אין לכתחלה לא אי אמרת בשלמא [י]בקדשים היינו דלכתחלה לא משום דתני רב יוסף תזבח [י]שלא יהא שנים שוחטים זבח אחד [2]תזבחהו שלא יהא אחד שוחט שני זבחים ואמר רב כהנא תזבחהו כתיב אלא אי אמרת בחולין אפילו לכתחלה נמי ואף רשב״ל סבר רישא בחולין וסיפא בקדשים [ו]דאמר רשב״ל מאחר ששנינו רובו של אחד כמוהו למה שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה לפי ששנינו [ז][ח]הביאו לו את התמיד קרצו ומירק אחר שחיטתו על ידו יכול לא מירק יהא פסול לכך שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה אמר מר יכול לא מירק יהא פסול

אם

כדי שחיטה אחרת. היינו שיעור שהייה: **וגמרה.** קס״ד בבהמה קאי דבעיא רוב שנים ומאי גמרה לשחיטה: **ואי (א) מחלה כרוב.** כיון דשהה בחצי אזלא לה שחיטה והויא לה כפגימה בעלמא ואיטרפא לה בפסוקת הגרגרת אלא ש״מ אינו כרוב ופסוקת הגרגרת ברובא בעינן: **לא בעוף.** דממה נפשך כשרה כדמפרש: **הא עבד ליה רובא.** ואיתכשרא מקמי שהייה: **לא עבד ליה כלום.** מעשה טרפה: **חצי קנה פגום.** בעוף: **רוב הנראה לעינים.** כלומר רוב גמור שהוא ניכר: **מה טרפה.** דאיכא מקומות טובא דמיטרפא בהו במשהו כגון נקובת הוושט והריאה והדקין [פ]: **בעינן רוב הנראה לעינים.** במקומות שהוזכר בהן רוב כגון בקנה [ט] ובחוט השדרה [י]: **שחיטה דעד דאיכא רובא לא מתכשרא.** דאפילו מאן דמכשר משום דקרי ליה רובא הוא ובמיעוטא כולהו מודו: **מחלה על מחלה כרוב.** וטהורים עושין לעצמן בטהרה וטמאין עושין לעצמן בטומאה ולא מידחו לפסח שני כיחידין: **אינו כרוב.** ונדחין הטמאין לשני: **והתם מאי טעמא דרב.** הא בעלמא אמרת דלא הוי רובא: **דכתיב איש איש כי יהיה טמא א].** ידחה לשני ופלגא נהי דרובא לא מיקרי מיהו מכלל יחידין נפקי להו ולא מידחו: **לדם הוא צריך.** לזריקה: **מליקתו כשרה מיבעי ליה.** כלומר אעוף איבעי ליה למיתני מליקתו כשרה והדר ליתני אבהמה שחיטתה כשרה: **הא לא קשיא.** גבי הדדי תננהו וכי סליק מבהמה נקט שחיטה: **אלא רישא.** כי תנא השוחט: **מכדי [ב]בעוף קאי.** ובו התחיל להורות והיכי סמך ליה שחיטה [ג]בעוף קדשים המולק מיבעי ליה: ה״ג **מאי רוב אחד רוב כל אחד ואחד** ולא גרסינן **אלא**: **לא פסיקא ליה.** ותנא מילתא דמישתמע בתרוייהו דהכי משמע רוב כל אחד בעוף כשרה היכא דסגי בחד כגון חטאת הוי רובו ככולו והיכא דבעי תרתי הוי רוב כל אחד ככולו: **שפיר.** מש״ה פליגי רבנן עליה דכיון דלא הוזכרו וורידין אלא משום דם מה לי בשעת שחיטה ומה לי לאחר שחיטה: **אלא בקדשים.** היכי פליגי רבנן עליה: **הוא עצמו.** כל עצמה ועיקרה של שחיטת קדשים לדם היא צריכה: **תזבח.** לרצונכם תזבחוהו ואמרינן לקמן תזבחהו כתיב ויש אם למסורת תזבח משמע דלשוחט יחידי קאמר ולא לשנים מדלא כתיב תזבחוהו ומדכתיב הוא [י] משמע נמי אזבח שאף הוא יהא יחידי: **ואמר רב כהנא** גרסינן א]. הא דר״ל בסדר יומא (דף לב:) גבי הביאו לו לכ״ג את התמיד: **קרצו.** מפרשינן התם ברוב שנים שלא היה יכול [ד]למרק ולגמור את השחיטה כולה לפי שכל עבודת יה״כ אינה כשרה אלא בו דכתיב באחרי מות [ל] וכפר הכהן אשר ימשח אותו והיה צריך לאחוז מהר את המזרק ולקבל הדם לפיכך חותך בו כדי הכשר שחיטה ומניחה וממהר לקבל: **ומירק.** כהן אחר [ה]שחיטה: **על ידו.** בשבילו כמו (עירובין דף פג:) מערב אדם על יד בנו ובתו בשבילם. ומפני ששנינו שם דצריך למרק יכול לא מירק יהא פסול דבקדשים לא סגי ברוב שנים: **לכך.** הוצרך לשנות כאן רוב אחד בעוף וכו׳ דרישא חולין הוה שמעינן מינה ותנא סיפא משום קדשים. ופרכינן יכול לא מירק יהא פסול בתמיה הא א״כ הויא לך הא מריקה עבודה באדם אחר שלא בכ״ג ותניא כל עבודת יה״כ כו׳ ברייתא היא בשילהי הוריות [יג:]:

[מ] **זיל הבא איבא רובא.** וא״ת מאי קשיא ליה דכי אמר נמי הכא הכי אגמריה רחמנא למשה לא תשייר רובא כדלעיל הרי אין כאן רוב וטהורין וי״ל דתלוי הדבר בחשיבות דמשום דחשיב ליה מחלה כרוב שרי לעיל דיש כאן שיעור הכשר שחיטה וכאן נמי יש חשיבות מחלה דינו כרוב: **דכולי עלמא מחצה על מחצה אינו כרוב.** וא״ת דפ״ק דעירובין (דף טו: ושם) פסקינן כרב פפא דאמר פרוץ כעומד מותר והיה נראה לחלק בין שאר איסורין בדבר התלוי בחיות אי לאו דמייתי עלה לעיל דתנור וגם תימה דבעירובין לא מייתי לה והנהו דמייתי התם לא מייתי הכא ושמא יש לחלק דהכא איסור וטומאה והתם לענין מחיצות ולא דמי: **איש נדחה ואין ציבור נדחין.** תימה דפ״ק דסנהדרין (דף טז.) גבי והוצאת את האיש ההוא וגו׳ דרשינן איש ואשה אתה מוציא לשעריך ואי אתה מוציא כל השבט כולו לשעריך והכא לא ממעטי מאיש אלא רוב ישראל וי״ל דהתם מינו שחילק הכתוב בין יחיד למרובים משום עיר בעלמא לענין עיר הנדחת לפיכך מסתברא לחלק משום שבט ולומר דלא מיקרי איש א״נ טובא איש ואשה כתיבי התם [נ]: **אבל בחולין דלאו לדם הוא צריך אימא בפלגא סגי.** והא דקתני חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה שחיטתה פסולה היינו סיפא דאיירי בקדשים: **ומירק אחר שחיטתו על ידו.** מירק לשון גמר כדאמרינן במדרש [ס] מי שהתחיל במצוה אומרים לו מרוק:

אם

מלוה

עין משפט נר מצוה

כב א מיי׳ פ״א מהל׳ שחיטה הל׳ א ועיין לחם משנה סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ כא סעי׳ א:

כג ב מיי׳ פ״ז מהל׳ קרבן פסח הל׳ ב:

כד ג מיי׳ שם הל׳ א [ופ״ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ט״ז]:

כה ד ה מיי׳ פ״ד מהל׳ מעשה קרבנות הלכה ח:

כו ו ז מיי׳ פ״א מהל׳ פסולי מוקדשין הל׳ ד [ה]:

כז ח מיי׳ פ״ד מהל׳ עבודת יוה״כ הל׳ א:

◆

רבינו גרשום

ומשום הכי טהורין ולא אמרינן הכא מחצה כרוב אבל במקום אחר אמרינן מחצה כרוב. אמר רב פפא תרי רובי בחד מנא ליכא א) וטהורים החלקים אבל במקום אחר אמרינן מחצה על מחצה כרוב: אי אמרת מחצה על מחצה כרוב איטרפה ליה הבהמה ששהה ברוב הסימן דאי אמרינן דאינו חשוב כרוב לא איטרפא באותה שהייה ששהה בחצי סימן דאמרינן שעדיין לא חשובה התחלת שחיטה אבל אי אמרינן מחצה כרוב התחלת שחיטה היא: מי סברת בבהמה וחצי גרגרת כרוב לא בעוף ממה נפשך כלומר שכולה חדא טענה היא ובניחותא אמרינן כלומר באיזה ענין שאתה אומר היא (יש) כשרה כלומר אי מחצה על מחצה כרוב הא עבד ליה רובא וכשרה אי מחצה על מחצה אינו כרוב לא עבד לא כלום וכשרה דחשבינן כאין. אמר רבה שאני לענין טריפה הכא בחצי קנה פגום דבעינן רוב הנראה לעינים: ומה טרפה שבמשהו וכו׳ לענין שחיטה דאינה כשרה עד דאיכא רובה לא כ״ש דאינה כשרה אלא ברוב ולא אמרינן מחצה על מחצה אינו כרוב. דאיתמר הרי שהיו כו׳ ורב אמר מחצה על מחצה כרוב הללו עושין לעצמן (אפי׳ פסח ראשון) [בטומאה] והללו עושין לעצמן (כלומר טהורים) [בטהרה] ורב כהנא אמר מחצה על מחצה אינו כרוב כלומר שטהורין עושין פסח ראשון וטמאין עושין את שני ועכשיו מאי טעמא דרב דכתיב איש נדחה כלומר טמא ואין צבור נדחים (וזו) ופירוש אחר [יש] דרב אמר מחצה על מחצה כרוב וכו׳ כלומר וטמאין אין עושין לא את הראשון ולא את השני. ראשון לא דהוו להו טהורי׳ רוב ורובו לא עבדי בטומאה אלא בטהרה שני לא עבדי דמחצה טמא חשוב כרוב ורובא לא מידחי לפסח שני: הא לא קשיא איידי דמתניתין סליק מבהמה דקתני רוב אחד ורוב שנים בבהמה כלומר דבהמה יש סמוך לשחיטתו כשרה ועכשיו ושחיטתו כשרה דמתניתין תני על בהמה ולא על עוף. אלא מכדי רישא דקאי אעוף דקתני השוחט אחד בעוף אי ס״ד בקדשים וכו׳: אלא מאי אחד רוב כל אחד ואחד ובדין הוא דעולת העוף בעי למיתנא רוב שנים כיון דאיכא כו׳ משום הכי לא פסיק ליה דתני רוב אחד ומאי רוב אחד רוב כל אחד ואחד: ופליגי רבנן דלא צריך לשחוט ורידין. אי אמרת בשלמא בחולין (דחללי) שפיר דפליגי וכו׳ אלא תדע כיון דפליגי ברישא דבחולין [מיירי]. וקרצו כלומר ששחטו ומאחר ששחט בא אחר ומירק על ידו כלומר (שטיהר) [שגמר] אותה כלומר שקרץ היה בתמיד של יוה״כ ולא היה מופנה הכהן שקרץ לגמור השחיטה שהיה ממהר עצמו (להקטיר קטרת) [לקבל הדם]. יכול אם לא מירק אחר שיהא

א) נראה דל״ל והלכך דאי לאו דא״א לנמנס הוי מטהרינן החלקים.